ואין לאשו ארוך ניבעי בהדי הנך שלשה סימנים משום דסברא הוא לרבויי סימן דגרוע מכולהו יריב"ל מפרש שאין שום מין מגב שהוא חסר מהנך ארבעה סימנים דמתני' שלא יהא חסר כמו כן לו לאשו ארוך לו סימן אחר בהדיה אבל אפשר שחסר סימן של לאשו ארוך ויהיה לו ארבעה סימנים דמתניתין ות"ת דהשתא משמע דלתנא דבי רבי ישמעאל ולתנא דמתניתין שרי לאשו ארוך ובמסכת שבת בשלהי פרק רבי עקיבא (דף 5:) נמי אמרינן דבר כהנא מעבר שושיפא אפומא ת"ל רב שקליה כי היכי דלא נימרו מיכל קא אכיל ליה וקא עבר משום אל תשקצו את נפשותיכם משמע דליכא איסור משום מגב עמא ולא אסר ליה אלא מפני שהוא מי ושושיפא הוא לאשו ארוך דלאיתא פרק אין מעמידין (דף לו.) גבי העיד יוסי בן יועזר על איל קמצא דכן שמפרש רב פפא דאיל קמצא הוא שושיפא ופליגי יוסי בן יועזר וחכמים בלאשו ארוך ורב חייא בר אמי אמר מוסכל ופליגי בכנפיו חופין את רובו אי בעינא רובא דמנכר אבל בלאשו ארוך דכ"ע לא פליגי לאסור וזהו תימה דכיון דק"ל דלאשו ארוך שרי אמאי קאמר התם רב חייא בר אמי דאסור לכולי עלמא ונראה לר"ת דגרס התם דכולי עלמא לא פליגי דשרי וכן מצא בספר ישן ס): **לא** ראי ארבה בראי חרגול ולא ראי חרגול בראי ארבה ולא ראי שניהם בראי סלעם ולא ראי סלעם בראי שניהם. מה שלוקח תחלה ארבה וחרגול ומניח סלעם עד לבסוף אף על פי שהוא כתוב תחלה במקרא קודם חרגול זהו לפי שארבה וחרגול חלוקים זה מזה יותר ממה שחלוק כל אחד מהם מסלעם כי כל אחד מהם אין חלוק מסלעם אלא מדבר אחד או מגבחת או מזנב אבל ארבה וחרגול חלוקים זה מזה בשני דברים שארבה אין לו גבחת ואין לו זנב וחרגול יש לו שניהם כדמוכח בסוגיא דחרגול יש לו גם גבחת כשיבא לפרש דסלעם קרא יתירא הוא ועוד י"ל דלכך תפס ארבה וחרגול לפי שהם עיקר הדרשה כדמוכח בסמוך דמסיק דסלעם קרא יתירא הוא ואמא למשרי דרשאו ארוך: **ובי** תיתא ביין רשוו **בארבע סימנין מייתינן ולא פרכינן**. דסברא ליה כללא בתרא דוקא כמו שפי' בקונטרס ולהכי לא איצטריך להו לכולהו לדדין כדאמר בפ' בכל מערבין (עירובין כח.) דלמאן דאית ליה כללא בתרא דוקא מרבינן כל דדמי ליה בשני לדדין אבל מאן דאית ליה כללא קמא דוקא לא מרבינן עד דדמי ליה משלש לדדין אי הכי חרגול דאית ליה זנב נמי לא ליכתוב כו' אלא על כרחך מדאיצטריך למכתב חרגול משום דלא הוה ילפינן ליה מארבה וסלעם לפי שיש לו זנב אם כן סבירא ליה דכללא קמא דוקא ולהכי מצריך שיהא דומה בכל הלדדין הואיל וכו' גם לד שאין לאשו ארוך נצריך שיהא בו וא"ת ואפילו יסבור דכללא קמא דוקא לא יצריך יותר משלשה סימנין דהא בפרק בכל מערבין (שם כח.) לא מצרכינן אלא רק שלשה לדדין אפילו למאן דאית ליה דכללא קמא דוקא והוה מצי לשנויי דהכא נמי לא ילפינן מפרט אלא שני סימנים דארבעה כנפים וכנפיו חופין את רובו אבל סימן דקרצולים ורגלים כתיב בהדיה אשר לו כרעים ממעל לרגליו ולא אתו מפרטא הלכך אי אמר כללא קמא דוקא מצריכי נמי אז זנב או אין לאשו ארוך והשתא לא ילפינן מן הפרטות רק שלשה לדדין כמו בעירובין (ג"ז שם) ומיהו לא צריכינן לשנויי הכי אלא אפי' יהיו קרצולין כאן בחשבון הג' לדדין ונאמר שלא נכתבו כדי להוסיף שלשה

ציפורת כרמים אין לי אלא הבא ואין לו גבחת הבא ויש לו גבחת מנין ת"ל יסלעם זה ניפול למינהו להביא את האושכף ואין לי אלא הבא ואין לו גבחת הבא ויש לו גבחת הבא ואין לו זנב הבא ויש לו זנב מנין ת"ל חרגול זה רשון למינהו להביא את הכרספת ואת השחלנית ואין לי אלא הבא ואין לו גבחת הבא ויש לו גבחת הבא ואין לו זנב הבא ויש לו זנב הבא ואין ראשו ארוך הבא וראשו ארוך מנין אמרת הרי אתה דן בנין אב משלשתן לא ראי ארבה כראי חרגול ולא ראי חרגול כראי ארבה ולא ראי שניהם כראי סלעם ולא ראי סלעם כראי שניהם הצד השוה שבהן שיש לו ד' רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו אף כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו והלא הצרצור הזה יש לו ארבע רגלים וד' כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו יכול יהא מותר ת"ל חגב ששמו חגב אי שמו חגב יכול אין בו כל הסימנין הללו ת"ל למינהו עד שיהא בו כל הסימנין הללו ו)פריך רב אחאי מה להנך שכן אין ראשון ארוך וכי תימא כיון דשוו בד' סימנין מייתינן ולא פרכינן אי הכי חרגול נמי דשוו להו לא ליכתוב ותיתי מארבה וסלעם אלא איכא למיפרך מה להנך שכן אין להן זנב ה"נ איכא למיפרך מה להנך שכן אין ראשון ארוך אלא אמר רב אחאי סלעם יתירא הוא לא ליכתוב רחמנא סלעם ותיתי מארבה ומחרגול דמאי פרכת מה לארבה דאין לו גבחת הרי חרגול דיש לו גבחת מה לחרגול דיש לו זנב הרי ארבה דאין לו זנב סלעם דכתב רחמנא ל"ל אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לראשו ארוך במאי

חרגול לא ליכתוב. דאמי מארבה וסלעם ואע"ג דלהן אין זנב ולו יש זנב: **אלא**. מאי טעמא לא אייתי מייתיהו משום דאיכא למיפרך כו' וה"ג איכא למפרך: **ותיתי מארבה וחרגול**. **דמאי פרכת**. להלד השוה שבהן בארבעה סימנין: **מה** לארבה שבהן שכן אין לו גבחת יש לנו להביאן מארבה שיש כאן כלל ופרט וכלל כדמפרש לקמיה (סו.) אשר לו כרעים מאלגו) כלל אחרבה פרט למינהו חזר וכלל ויש לך לרבות בכנפין הפרט הדומין לו בכל סימנין שיש לו מארבה סימנין דמתניתין ועוד תמיהי: **שאין לו גבחת**. שאין לאשו מרוט: **הבא לפנינו ויש לו גבחת**. שאינו דומה לארבה אלא בארבעה סימנין האמורין במשנתנו: **ת"ל סלעם זה ניפול**. ולזה יש גבחת והכשירו הכתוב והדר כתב למינהו להיות כלל ולידון עם אשר לו כרעים בכלל ופרט וכלל ומביא בכנפין הפרט את הדומה לו דהיינו אושכף וה"ה ליוחנא ירושלמית ומדא מייתיהו נקט דיש לו גבחת. ולקמיה (שם) פריך הא אמרן לעיל סלעם הוא רשון והכא מפרש ליה זה ניפול: **ואין לי**. להכשיר בשני דינין של כלל ופרט הללו: **אלא הבא לפנינו ואין לו גבחת**. לאיתרבי מלמינו לארבה: **והבא ויש לו גבחת**. לאיתרבי מלמינהו דסלעם: **והבא ואין לו זנב**. כלומר ובלבד שיבא לפנינו ונראה שאין לו זנב לארבה וסלעם אין זנב ואכתי ממשה סימנין נינהו: **הבא ויש לו זנב מנין**. שאינו צריך לחזור אלא אחר ארבעת הסימנין: **ת"ל חרגול**. דיש לו זנב ולמינהו חזר וכלל לחכי לידון כענין הפרט ולהביא הכרספת והשחלנית וה"ה לערלוביא ולו' נמי היא מר קרי ליה הכי ומר הכי: **ואין לי אלא הבא לפנינו**. בין אין לו גבחת ובין יש לו יבין שאין לו זנב ובין שיש לו דהא כולהו איתרבי: **והבא ואין לאשו ארוך**. כלומר ובלבד שיהא בא לפנינו ואין לאשו ארוך דהיינו ממשה סימנין דהנך כולהו אין לאשן ארוך: **הבא ולאשו ארוך מנין**. ובלבד שיהא בארבעת הסימנין: **הרי אתה דן כו' לא לאי כו'**. שיש בזה מה שאין בזה ועל כרחך אין סימני הטהרה תלוי בזנב ובגבחת לא בזה ולא באין לו שהרי יש כאן אין לו וכשר ויש לו וכשר: **הלד השוה שבהן כו' אף כל כו'**. ואפילו לאשו ארוך ולקמיה פריך מה להלד השוה שבהן שכן אין לאשן ארוך. וקרצולין גרסינן. וכן האי תנא לתנא דבריתא לעיל ליכא אלא הך דרשה דהאי מרבה לאשו ארוך ותנא דבריתא לעיל לית ליה: **הנרלור**. מין מגב טמא: **ת"ל חגב**. דלא איצטריך דהא איתרבו כל השוין להו בארבעה סימנין: **ששמו חגב**. וכל האמורין למעלה שמם חגבים: **יכול אין בו כל הסימנין הללו**. ולקמן (סו.) פריך מנא תיתי דהא ארבה וחרגול כתיבי: **ת"ל למינהו**. דחגב והיינו כללי כללות ופרטי פרטות דאמרינן לעיל (ע"א) דהאי חגב ולמינהו יתירי נינהו לדרשה וסלעם נמי מייתרינן ליה לקמן: ה"ג **פריך רב אחאי** עד **תנהו ענין לראשו ארוך** והדר גרסינן **כמאי קמיפלגי** עד **כי האי גוונא מהכא** והדר גרס **אמר מר אי שמו חגב וכו'**: **מה להלד השוה שבהן וכו'**. דהא ע"כ עד דדמי ליה לפרט בכל לדדין בעינן לתנא דבי רבי ישמעאל: **וא"ת**. ס"ל דכיון דדמי ליה במקצת מרבינן ליה בכענין הפרט כדפליגי תנאי בעלמא) בכל כלל ופרט וכלל דאיכא למאן דאמר כללא קמא דוקא והוה ליה כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט ואהני כללא בתרא שהוא מוסיף על הפרט מידי דדמי ליה לפרט בכל לדדין ואיכא למאן דאמר בתרא דוקא והוה ליה כלל מוסיף על הפרט ואיתרבו כל מילי ואהניא כללא קמא למהוי ד) בכלל ופרט למעוטי מידי דלא דמיא ליה לגמרי אבל מידי דדמי ליה במקצת לא מצי למעוטי דהא בתרא דוקא ותנא דבי רבי ישמעאל כמאן דאמר בתרא דוקא ס"ל: **אי הכי**

ליפורת כרמים. מין ארבה שלשיהם אין גבחת: **ואין לי אלא**. מין מגבים הבא לפנינו ואין לו גבחת יש לנו להביאן מארבה שיש כאן כלל ופרט וכלל כדמפרש לקמיה (סו.) אשר לו כרעים מאלגו) כלל אחרבה פרט למינהו חזר וכלל ויש לך לרבות בכנפין הפרט הדומין לו בכל סימנין שיש לו מארבה סימנין דמתניתין: **שאין לו גבחת**. שאין לאשו מרוט: **הבא לפנינו ויש לו גבחת**. שאינו דומה לארבה אלא בארבעה סימנין האמורין במשנתנו: **ת"ל סלעם זה ניפול**. ולזה יש גבחת והכשירו הכתוב והדר כתב למינהו להיות כלל ולידון עם אשר לו כרעים בכלל ופרט וכלל ומביא בכנפין הפרט את הדומה לו דהיינו אושכף וה"ה ליוחנא ירושלמית ומדא מייתיהו נקט דיש לו גבחת. ולקמיה (שם) פריך הא אמרן לעיל סלעם הוא רשון והכא מפרש ליה זה ניפול: **ואין לי**. להכשיר בשני דינין של כלל ופרט הללו: **אלא הבא לפנינו ואין לו גבחת**. לאיתרבי מלמינו לארבה: **והבא ויש לו גבחת**. לאיתרבי מלמינהו דסלעם: **והבא ואין לו זנב**. כלומר ובלבד שיבא לפנינו ונראה שאין לו זנב לארבה וסלעם אין זנב ואכתי ממשה סימנין נינהו: **הבא ויש לו זנב מנין**. שאינו צריך לחזור אלא אחר ארבעת הסימנין: **ת"ל חרגול**. דיש לו זנב ולמינהו חזר וכלל לחכי לידון כענין הפרט ולהביא הכרספת והשחלנית וה"ה לערלוביא ולו' נמי היא מר קרי ליה הכי ומר הכי: **ואין לי אלא הבא לפנינו**. בין אין לו גבחת ובין יש לו יבין שאין לו זנב ובין שיש לו דהא כולהו איתרבו: **והבא ואין לאשו ארוך**. כלומר ובלבד שיהא בא לפנינו ואין לאשו ארוך דהיינו ממשה סימנין דהנך כולהו אין לאשן ארוך: **הבא ולאשו ארוך מנין**. ובלבד שיהא בארבעת הסימנין: **הרי אתה דן כו' לא לאי כו'**. שיש בזה מה שאין בזה ועל כרחך אין סימני הטהרה תלוי בזנב ובגבחת לא בזה ולא באין לו שהרי יש כאן אין לו וכשר ויש לו וכשר: **הלד השוה שבהן כו' אף כל כו'**. ואפילו לאשו ארוך ולקמיה פריך מה להלד השוה שבהן שכן אין לאשן ארוך. וקרצולין גרסינן. וכן האי תנא לתנא דבריתא לעיל ליכא אלא הך דרשה דהאי מרבה לאשו ארוך ותנא דבריתא לעיל לית ליה: **הנרלור**. מין מגב טמא: **ת"ל חגב**. דלא איצטריך דהא איתרבו כל השוין להו בארבעה סימנין: **ששמו חגב**. וכל האמורין למעלה שמם חגבים: **יכול אין בו כל הסימנין הללו**. ולקמן (סו.) פריך מנא תיתי דהא ארבה וחרגול כתיבי: **ת"ל למינהו**. דחגב והיינו כללי כללות ופרטי פרטות דאמרינן לעיל (ע"א) דהאי חגב ולמינהו יתירי נינהו לדרשה וסלעם נמי מייתרינן ליה לקמן: ה"ג **פריך רב אחאי** עד **תנהו ענין לראשו ארוך** והדר גרסינן **כמאי קמיפלגי** עד **כי האי גוונא מהכא** והדר גרס **אמר מר אי שמו חגב וכו'**: **מה להלד השוה שבהן וכו'**. דהא ע"כ עד דדמי ליה לפרט בכל לדדין בעינן לתנא דבי רבי ישמעאל: **וא"ת**. ס"ל דכיון דדמי ליה במקצת מרבינן ליה בכענין הפרט כדפליגי תנאי בעלמא) בכל כלל ופרט וכלל דאיכא למאן דאמר כללא קמא דוקא והוה ליה כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט ואהני כללא בתרא שהוא מוסיף על הפרט מידי דדמי ליה לפרט בכל לדדין ואיכא למאן דאמר בתרא דוקא והוה ליה כלל מוסיף על הפרט ואיתרבו כל מילי ואהניא כללא קמא למהוי ד) בכלל ופרט למעוטי מידי דלא דמיא ליה לגמרי אבל מידי דדמי ליה במקצת לא מצי למעוטי דהא בתרא דוקא ותנא דבי רבי ישמעאל כמאן דאמר בתרא דוקא ס"ל: **אי הכי**

ו) [קדושין יג. יט"ג]. ז) [ויקרא יא לו]. ח) [שיריים כח.]. ט) [ב"מ ס"ז ה"ו]: ד"ה כדאמרן אלא אלו כו' פירוש ובוכחא זו נמצאת בפי' ר"ח]. י) ונעל המאור נרם הכי לא לאי אלא כרחא כדאי סלעם ולא לאי אלא כרחא לא לאי שניהם כדאי אלא לאי חרגול ולא לאי חרגול שלעמ"ל ניי שלפנינו שבשיטה הוא דהא אמיקנא דסלעם קרא יתירא הוא דמאלבה דמתרגל אמו ומכלל ופרט וכלל דדבי ישמעאל חייתו וכו' ע"ש ועיין כס' ת"ת.

תורה אור השלם

ו. את אלה מהם תאכלו את הארבה למינו ואת הסלעם למינהו ואת החרגל למינהו ואת החגב למינהו: ויקרא יא כב

מאי גבחת שמפורש בפניו: הבא ואין ראשו ארוך כלומר דגובאי וסלעם וחרגול שלשתן אין ראשן ארוך. לא ראי שניהם כראי סלעם דארבה אין לו גבחת וסלעם יש לו גבחת (וחרגול) לא ראי חרגול כראי סלעם דחרגול יש לו זנב וסלעם אין לו זנב לא ראי ארבה כראי חרגול כלומר דארבה אין לו גבחת וחרגול יש לו גבחת לאאתי כל דדמי ליה משני צדדין כלומר דמותר. וזה [שראשו ארוך] לא דמי אלא מצד אחד כלומר בד' סימנים לא בראשו שיהא שוה להן לכל צד שיהא לו ד' סימנין ולא יהא ראשו ארוך. ואתי כל דדמי ליה מצד אחד כלומר אם לו ד' סימנין זהו צד אחד אף על דלא דמי ליה בצד אחר שראשו ארוך מרבינן ליה.

ט) שיין לקמ' שאמר זה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com